

การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท

People Participation Development in Community Development at Wang Mun Sub-district, Wat Sing District, Chainat Province

สุรวรรณ ทองสว่าง,* วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์,** และวรภรณ์ ทรัพย์รวงทอง***

Surawan Thongswang, Wasita Kerdphon Prasopsak, and Waraporn Subruangthong

Received: August 14, 2024 Revised: October 10, 2024 Accepted: October 31, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยมุ่งศึกษา 1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และ 2. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลวังหมัน จำนวน 328 คน และกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 7 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างโดยรูปแบบอาศัยความน่าจะเป็นแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม จำนวน 25 ข้อ ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.768 และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ 2. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย 1) การสร้างช่องทางประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน 2) การเปิดโอกาสและกระตุ้นให้ทุกคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

* นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Master of Public Administration students, Public Administration major, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University

** อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Main Advisor, Department of Public Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University

*** อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Co-Advisor, Department of Public Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University

ในทุก ๆ กิจกรรมที่ทางชุมชนได้จัดขึ้น 3) การส่งเสริมให้ประชาชนเห็นว่าเมื่อทำกิจกรรมแล้ว ผลประโยชน์ที่ได้มีการแบ่งปัน อาจจะเริ่มที่กลุ่มเล็ก ๆ เพื่อเป็นตัวอย่างให้เห็น และ 4) การสร้างความรู้และความเข้าใจด้านการประเมินผลให้เข้าใจในเรื่องการติดตามประเมินผลกิจกรรมในการให้ประชาชนได้เข้าร่วมกิจกรรม

คำสำคัญ: การพัฒนา, การพัฒนาชุมชน, การมีส่วนร่วมของประชาชน

Abstract

This study aimed to: 1. examine the level of public participation, and 2. propose guidelines for enhancing public participation in community development in Wang Man Subdistrict, Wat Sing District, Chainat Province. The sample consisted of 328 residents of Wang Man Subdistrict, selected through stratified random sampling, along with a target group of 7 key informants. Data collection instruments included a 25-item questionnaire with a reliability coefficient of 0.768 and a semi-structured interview form. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The research findings revealed that: 1. the overall level of public participation in community development was at a moderate level. Ranking by mean scores, participation in receiving benefits was highest, followed by participation in operations, decision-making, and evaluation, respectively; and 2. guidelines for enhancing public participation in community development included: (i) creating communication channels through various media to encourage public involvement; (ii) providing opportunities and stimulating all community members to participate in every community activity; (iii) promoting understanding that benefits gained from activities are shared, initially starting with small groups to serve as examples; and (iv) building knowledge and understanding of evaluation processes to engage the public in monitoring and evaluating activities.

Keywords: Development, Community Development, Public Participation

บทนำ

ประเทศไทยมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญมาแล้วทั้งสิ้น 20 ฉบับ ทุกฉบับมีหลักการที่ตรงกันประการหนึ่งคือ ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอิสระสูงสุด ที่เรียกว่า อำนาจอธิปไตย ที่ช่วยให้ประชาชนรู้ถึงการที่ตนควรมีสติ เสรีภาพ รวมทั้งต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ซึ่งนำมาสู่การปฏิรูประบบการเมืองไทย ที่เห็นได้ชัดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่ได้ระบุไว้ในมาตรา 78 รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชน และชุมชนได้รับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ การจัดทำบริการสาธารณะในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น การใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ การตัดสินใจทางการเมือง และการอื่นใดที่อาจมีผลกระทบ ต่อประชาชนหรือชุมชน ซึ่งให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอย่างมาก (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560, หน้า 20) ดังนั้น การพัฒนาชุมชนหรือการพัฒนาประเทศ ให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาอารยประเทศนั้น ต้องเริ่มต้นที่ประชาชนเพราะเป็นศูนย์กลางการพัฒนา และเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งของความร่วมมือกัน

กรมการพัฒนาชุมชน เป็นหน่วยงานหนึ่งซึ่งสังกัดกระทรวงมหาดไทย มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้มีความมั่นคง และเสถียรภาพ การพัฒนาระบบและกลไกการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การจัดการความรู้ การสร้างอาชีพ การเก็บออม และการบริหารจัดการเงินการลงทุนของชุมชน เพื่อสร้างขีดความสามารถของประชาชน ชุมชน ผู้นำชุมชน องค์กรชุมชน และเครือข่ายองค์กรชุมชน เพื่อให้เป็นชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน และการที่ชุมชนจะเข้มแข็งอย่างยั่งยืนได้นั้น ชุมชนต้องมีผู้นำที่มีความสามารถในการบริหารจัดการชุมชน มีข้อมูลเพื่อการตัดสินใจที่มีคุณภาพ มีกลุ่ม/องค์กร/เครือข่ายที่เข้มแข็ง มีทุนชุมชนที่มีศักยภาพ และคนในชุมชนมีสำนึกในความเป็นชุมชน สำนึกรักชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง (กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2565, หน้า 3)

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ซึ่งเป็นหน่วยงานส่วนภูมิภาคของกรมการพัฒนาชุมชน มีหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ กำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชนระดับอำเภอ ให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ซึ่งต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง ประชาชนพึ่งตนเองได้ ตำบลวังหมัน เป็นตำบลหนึ่งใน 7 ตำบลของอำเภอดงหลวง จังหวัดชัยนาท มีจำนวนครัวเรือนตามการสำรวจข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) พ.ศ. 2565 จำนวน 1,164 ครัวเรือน ปัจจุบันประชาชนในตำบลวังหมันยังไม่ค่อยเข้ามา มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน หรือกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ประชาชน สังเกตได้จากข้อมูลผู้เข้าร่วมการประชุมประชาคมแผนพัฒนาท้องถิ่นของแต่ละหมู่บ้าน จำนวน 8 หมู่บ้าน ในตำบลวังหมัน ซึ่งเป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้นำเสนอปัญหา และความต้องการของตนเองและชุมชน วิเคราะห์ ตัดสินใจ และดำเนินการร่วมกัน เพื่อแก้ไขปัญหาความต้องการของตนเองและชุมชนการเข้าร่วมประชุมของประชากรในตำบลวังหมัน มีจำนวน 384 คน คิดเป็นร้อยละ 12 เมื่อเทียบกับสัดส่วนของประชากรในตำบล ที่มีทั้งหมด 2,968 คน จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมประชาคม (องค์การบริหารส่วนตำบลวังหมัน อำเภอดงหลวง จังหวัดชัยนาท, 2565, หน้า 5)

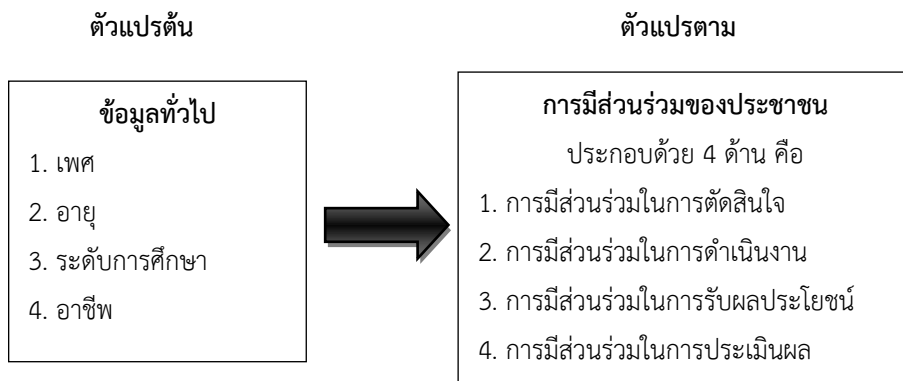
ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยได้สนใจศึกษาการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท ว่าประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมของการพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อนำผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท ให้มีประสิทธิภาพสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนในชุมชนได้อย่างแท้จริง และตอบสนองต่อประโยชน์ของชุมชน โดยส่วนรวมให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนวคิดของ Cohen, & Uphoff (1980, p. 223) รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีรายชื่อจากการสำรวจข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) พ.ศ. 2565 ในตำบลวังหมัน อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท ที่มีอายุ 18 - 60 ปี จำนวน 1,798 คน (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท, 2565, หน้า 5)

1.2 ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการคำนวณโดยใช้สูตรของ Yamane (1973, p.125) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 328 คน

1.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ 1) ผู้ปฏิบัติงานจากหน่วยงานของภาครัฐ ได้แก่ นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ จำนวน 3 คน 2) ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 3 คน และ 3) ผู้นำทางศาสนา ได้แก่ ไวยาวัจกร จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 7 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78 และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interviews) ดังนี้

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยได้สร้างเพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษา โดยลักษณะของคำถามมีทั้งคำถามปลายปิดและคำถามปลายเปิด (Open Ended Question) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีทั้งหมด 4 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท ประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิด มีทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำนวน 5 ข้อ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จำนวน 5 ข้อ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำนวน 5 ข้อ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำนวน 5 ข้อ โดยแต่ละคำถามจะมีระดับการมีส่วนร่วม 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้

มากที่สุด หรือ	มีส่วนร่วมมากที่สุด	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	5
มาก หรือ	มีส่วนร่วมมาก	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	4
ปานกลางหรือ	มีส่วนร่วมปานกลาง	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	3
น้อย หรือ	มีส่วนร่วมน้อย	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	2
น้อยที่สุด หรือ	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	1

มีคะแนนเฉลี่ยโดยกำหนดช่วงคะแนนตามเกณฑ์ (ชูศรี วงษ์รัตน์, 2541, หน้า 85) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00	หมายถึง	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49	หมายถึง	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49	หมายถึง	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49	หมายถึง	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49	หมายถึง	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาเชิงปริมาณดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีดังนี้

3.2.1 นำข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์มาจำแนกที่เป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.2.2 วิเคราะห์คำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)

3.2.3 สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำเสนอต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาเชิงปริมาณดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท สถิติที่ใช้คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท ปรากฏผลดังตาราง 1

ตาราง 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท
จำแนกตามรายด้าน 4 ด้าน

(n = 328)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ			
1. มีส่วนร่วมประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท	2.38	1.04	น้อย
2. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานของกิจกรรมพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท	2.34	1.24	น้อย
3. มีส่วนร่วมกำหนดการใช้ทรัพยากรแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในกิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชนตำบลวังหมัน อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท	2.57	0.98	ปานกลาง
4. ได้มีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมจัดทำแผนพัฒนาชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาและเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาชุมชนตำบลวังหมัน อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท	2.10	1.05	น้อย
5. มีส่วนร่วมในการแสดงความเห็นคัดค้านหรือโต้แย้งอย่างมีเหตุผลเมื่อคณะกรรมการชุมชนตัดสินใจเลือกโครงการที่ไม่ตรงกับการพัฒนาชุมชนตำบลวังหมัน อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท	2.57	0.89	ปานกลาง
รวม	2.39	1.04	น้อย
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน			
10. มีส่วนร่วมออกแรงในการทำกิจกรรมหรือโครงการเพื่อพัฒนาในชุมชนตำบลวังหมัน อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท	3.14	0.71	ปานกลาง
11. มีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรเงินทองเพื่อใช้ในการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท	3.49	0.57	ปานกลาง
12. มีส่วนร่วมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชนตำบลวังหมัน อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท	1.79	0.66	น้อย
13. มีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณะประโยชน์ของชุมชน ตำบลวังหมันอำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท	3.05	0.64	ปานกลาง
14. มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมตำบลวังหมัน อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท	2.16	1.39	น้อย
รวม	2.73	0.79	ปานกลาง

ตาราง 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท
จำแนกตามรายด้าน 4 ด้าน (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์			
15. มีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากกิจกรรมโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในชุมชนตำบลวังหมัน อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท เช่น โครงการประปา หมู่บ้าน โครงการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	3.05	0.66	ปานกลาง
16. ได้รับการพัฒนาศักยภาพของตนเองจากการร่วมทำกิจกรรมโครงการ พัฒนาชุมชนตำบลวังหมัน อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท เช่น โครงการ ส่งเสริมอาชีพสตรีในหมู่บ้าน โครงการสัมนาชีพชุมชน กิจกรรมศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ โคก หนอง นา	3.45	0.52	ปานกลาง
17. มีส่วนที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของตนเองจากการเข้าร่วมกิจกรรม หรือโครงการต่าง ๆ ในการพัฒนาชุมชนตำบลวังหมัน อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท	3.15	0.63	ปานกลาง
18. มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ของการพัฒนาชุมชนตำบลวังหมัน อำเภอ ดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท	3.27	0.57	ปานกลาง
19. ได้รับการอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตร่วมกันในชุมชน สามารถนำความรู้ที่ได้รับแก้ปัญหาในชุมชนได้อย่างยั่งยืน ภายใต้ การดำเนินงานของพัฒนาชุมชน	3.24	0.56	ปานกลาง
รวม	3.23	0.59	ปานกลาง
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล			
20. มีส่วนร่วมสังเกตการณ์ การทำงานของผู้รับจ้างภายนอกที่มาทำงาน พัฒนาในชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท	2.74	0.95	ปานกลาง
21. มีส่วนติดตามผลการดำเนินงานของโครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาต่าง ๆ ในชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาทอย่างสม่ำเสมอ	1.83	0.93	น้อย
22. มีส่วนร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบในการดำเนินงานโครงการ ตามแผนพัฒนาชุมชน ของตำบลวังหมัน อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท	2.05	0.86	น้อย
23. มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นของประชาชนในชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินผล	2.01	0.71	น้อย

ตาราง 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท
จำแนกตามรายด้าน 4 ด้าน (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
24. มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นกับเจ้าหน้าที่หรือ คณะกรรมการชุมชนในงานด้านการพัฒนาชุมชน เพื่อปรับปรุงกิจกรรม หรือโครงการต่าง ๆ ให้ความเหมาะสมกับชุมชนตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท	2.73	0.74	ปานกลาง
รวม	2.27	0.84	น้อย
ภาพรวม 4 ด้าน	2.65	0.81	ปานกลาง

จากตาราง 1 พบว่า ระดับการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.65$, S.D. = 0.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.23$, S.D. = 0.59) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 2.73$, S.D. = 0.79) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 2.39$, S.D. = 1.04) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 2.27$, S.D. = 0.84) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เมื่อพิจารณาจากประเด็นหลักกล่าวโดยสรุป ดังนี้ ทุกคนต้องร่วมมือประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ให้เห็นถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการลงมติ แล้วร่วมกันตัดสินใจในการดำเนินการกิจกรรมอันจะก่อให้เกิดการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาที่ตรงจุด

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เมื่อพิจารณาจากประเด็นหลักกล่าวโดยสรุป ดังนี้ การดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในช่วงเวลาที่ไม่ใช่ฤดูการลงทุนทำเกษตรกรรมหรือฤดูเก็บเกี่ยว เพราะเป็นช่วงเวลาที่ประชาชนในหมู่บ้าน ต้องทุ่มเทเวลาในการประกอบอาชีพของตนจะทำให้ประชาชนไม่เข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ และต้องให้ความรู้ และให้ความสำคัญกับการชี้แจงรายละเอียดในกิจกรรมที่ยังไม่ชัดเจน ควรชี้แจงให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลเพิ่มขึ้น เพื่อเปิดโอกาส และกระตุ้นให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในทุก ๆ กิจกรรมที่ทางชุมชนได้จัดขึ้น

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เมื่อพิจารณาจากประเด็นหลักกล่าวโดยสรุป ดังนี้ เมื่อการดำเนินกิจกรรมทุกคนร่วมตัดสินใจ และร่วมดำเนินการมาด้วยกันท้ายที่สุดผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นทุกคนต้องร่วมกันรับผลไปด้วยกัน ทุกขั้นตอนต้องมีการพูดคุยเป็นระยะ ชักชวน ส่งเสริมให้ประชาชนเห็นว่าเมื่อทำกิจกรรมแล้ว ผลประโยชน์ที่ได้มีการแบ่งปัน อาจจะเริ่มที่กลุ่มเล็ก ๆ เพื่อเป็นตัวอย่างให้เห็น

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เมื่อพิจารณาจากประเด็นหลักกล่าวโดยสรุป ดังนี้ ต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงข้อมูลและข่าวสารต่าง ๆ ในชุมชนโดยทั่วถึง ตลอดจนให้ความรู้และความเข้าใจ สำหรับกลุ่มบุคคลที่ยังขาดความรู้ด้านการประเมินผลให้เข้าใจในเรื่องของการติดตามประเมินผลกิจกรรม ต้องทำความเข้าใจบริบทกิจกรรมให้ชัดเจน พบปะหารือกับผู้นำชุมชน เพื่อบริหารหรือหาข้อสรุปหรือแนวทางในการให้ประชาชนได้เข้าร่วมกิจกรรม

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท มีประเด็นสำคัญที่ต้องนำมาอภิปราย พบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เช่น ไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการกำหนดการใช้ทรัพยากรที่จะใช้ในกิจกรรมโครงการพัฒนา หรือในการแสดงความคิดเห็นคัดค้านการตัดสินใจเลือกโครงการที่ไม่ตรงกับความต้องการในการพัฒนาชุมชน และมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการพัฒนาชุมชน สาเหตุที่ประชาชนตำบลวังหมันมีส่วนร่วมน้อยอาจเป็นเพราะขาดการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง หรือประชาชนยังขาดความสนใจ และให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุมชน จึงเป็นสาเหตุที่ไม่เข้ามามีส่วนร่วม ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิสร์ ยืนยง (2561) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง เป็นเพราะประชาชนในจังหวัดนครนายกมีส่วนร่วมกำหนดการใช้ทรัพยากร แหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในกิจกรรมโครงการพัฒนาท้องถิ่นในบางประการ

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เช่น มีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรเงินทอง ร่วมออกแรงในการทำกิจกรรม หรือโครงการเพื่อพัฒนาชุมชน และมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณะประโยชน์ของชุมชน สาเหตุที่ประชาชนตำบลวังหมัน มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะประชาชนยังขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง หรือขาดความศรัทธาในกิจกรรม/โครงการ ดังนั้น ควรส่งเสริมความเข้าใจและความศรัทธา เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากขึ้น ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิสร์ ยืนยง (2561) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เหตุผลเพราะประชาชนมีส่วนร่วมในการออกแรงทำกิจกรรมหรือโครงการ เพื่อพัฒนาท้องถิ่น และประชาชนได้มีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการจัดทำกิจกรรม และโครงการต่าง ๆ ที่ภาครัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดขึ้น

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เช่น มีการพัฒนาศักยภาพของตนเอง จากการร่วมทำกิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชน เช่น โครงการส่งเสริมอาชีพสตรีในหมู่บ้าน โครงการสัมมาชีพชุมชน กิจกรรมศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โคก หนอง นา อยู่ในระดับที่ปานกลาง ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สาเหตุที่ประชาชนตำบลวังหมันมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะประชาชนยังไม่ค่อยเข้าใจและ

เห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการทำโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ หรืออาจคิดว่าตนเองไม่ได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรม ดังนั้น ควรส่งเสริมให้ประชาชนเห็นว่า เมื่อทำกิจกรรมแล้วจะได้รับประโยชน์อะไรจากโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิธัญท์ วารุณสหรัษฎ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลลาดจินดา อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เช่น มีส่วนร่วมสังเกตการณ์การทำงานของผู้รับจ้างภายนอกที่ทำงานพัฒนาในชุมชน และการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นกับเจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการชุมชน ในการปรับปรุงกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับชุมชน และการมีส่วนร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบในการดำเนินงานโครงการตามแผนพัฒนาชุมชนของตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท สาเหตุที่ประชาชนตำบลวังหมัน มีส่วนร่วมในระดับน้อย เป็นเพราะประชาชนยังไม่เห็นความสำคัญในการร่วมประเมินผล หรือร่วมตรวจสอบโครงการต่าง ๆ ที่ทำขึ้นในชุมชนของตน เพราะอาจจะยังไม่ทราบว่าหากไม่มีการติดตามตรวจสอบ จะส่งผลอย่างไรกับโครงการหากผู้ดำเนินโครงการไม่ดำเนินตามแผนที่วางไว้ ดังนั้น ควรส่งเสริมให้ประชาชนทราบถึงข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่ทำในชุมชนอย่างทั่วถึง ตลอดจนให้ความรู้และความเข้าใจในเรื่องของการติดตามประเมินผลด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรณิฉัย นิติโรจน์ (2557) ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของกรุงเทพมหานคร พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผน และการประเมินผลการดำเนินงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นไม่เกิดขึ้น เนื่องจากเป็นแผนที่ได้กำหนดมาแล้วจากกรุงเทพมหานคร จัดทำโครงการโดยสำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร และส่งมาที่สำนักงานเขตทั้ง 50 เขตให้ดำเนินการตามแผน ซึ่งถือว่าเป็นการกำหนดนโยบาย หรือโครงการของภาครัฐเป็นแบบบนลงล่าง (Top-Down Policy Formulation) และการประเมินแบบด้านเดียวเช่นกัน

2. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประชาชนทุกคนต้องช่วยกันประชาสัมพันธ์โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ โดยชี้ให้เห็นถึงความสำคัญ และประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการลงมติ อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาที่ตรงจุด เพื่อนำไปสู่การลงประชามติ ในการจัดทำแผนในการพัฒนาชุมชน ที่ต้องตัดสินใจร่วมกัน เพื่อเลือกแนวทางที่เหมาะสมและเห็นว่าดีที่สุด ซึ่งการจัดประชุมต้องหลีกเลี่ยงช่วงฤดูทำนา หรือฤดูเก็บเกี่ยว เพื่อไม่เกิดผลกระทบกับการประกอบอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาณเดช คุ่มปะยूर (2564) ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนมินบุรีอุบลรัตน์ เขตมินบุรี กรุงเทพมหานคร ซึ่งข้อเสนอแนะในการพัฒนาชุมชนมินบุรีอุบลรัตน์ เขตมินบุรี กรุงเทพมหานคร ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอความคิดเห็นในการหาแนวทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนว่า ข้อมูลความต้องการและความคิดเห็นของประชาชนจะนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดตั้งคณะทำงาน การเสริมอำนาจแก่ประชาชน เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุด โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หน่วยงานภาครัฐต้องมีการประชาสัมพันธ์ก่อนวันดำเนินการ เพื่อให้ประชาชนเห็นถึงข้อดีหรือประโยชน์ และความสำคัญของกิจกรรม ซึ่งจะต้องชี้แจงรายละเอียดในกิจกรรมต่าง ๆ ให้ชัดเจน และต้องมีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้เข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนาชุมชนให้ได้มากที่สุด ในทุก ๆ กิจกรรมที่ทางชุมชนได้จัดขึ้น เพื่อให้เห็นว่า ถ้าทุกคนมีส่วนร่วมจะช่วยขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จลงได้ ซึ่งจะนำมาสู่ความเข้มแข็งของชุมชน และช่วยทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยรัตน์ มาสอน, ชาญชัย ฮวดศรี, และสุรพล พรหมกุล (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ได้เสนอแนวทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับเหมาโครงการรับจ้างงาน หรือกิจกรรมที่การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำ ควรให้ประชาชนช่วยดำเนินการแก้ปัญหาผู้ด้อยโอกาส เช่น ส่งเสริมด้านการศึกษา ส่งเสริมด้านอาชีพ เป็นต้น และควรให้ประชาชนประสานงานระหว่างการปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชนด้วยตนเอง

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เมื่อประชาชนทุกคนร่วมดำเนินกิจกรรมและร่วมกันตัดสินใจ ผลประโยชน์ที่จะได้รับทุกคน ต้องร่วมกันรับผลประโยชน์ไปด้วยกัน และทุกขั้นตอนสามารถติดตามอย่างมีส่วนร่วม และต้องมีการพูดคุยเป็นระยะ ชักชวน ส่งเสริมให้ประชาชนเห็นว่าเมื่อทำกิจกรรมแล้ว ผลประโยชน์ที่ได้มีการแบ่งปันกันอย่างโปร่งใส และเสมอภาคกันทุกคน หรืออยู่ในสัดส่วนที่ประชาชนในหมู่บ้านยอมรับได้ โดยอาจจะเริ่มที่กลุ่มเล็ก ๆ เพื่อเป็นตัวอย่างให้เห็น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยรัตน์ มาสอน, ชาญชัย ฮวดศรี, และสุรพล พรหมกุล (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ได้เสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่นควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทชุมชนท้องถิ่น ควรให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส ผู้พิการ ในชุมชนท้องถิ่น และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้โครงการต่าง ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิฑิตอลีนา ใจเพียร (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเหมืองง่า อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน: ภายใต้กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีข้อเสนอแนะ ควรมีการสร้างช่องทาง หรือสร้างกลไกให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มากกว่าการทำเวทีประชาคม เจ้าหน้าที่ควรประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินการตามแผนให้ประชาชนทราบความก้าวหน้า โดยตลอด ควรจัดตั้งบอร์ดประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในแต่ละชุมชน

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล หน่วยงานภาครัฐ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงข้อมูล และข่าวสารต่าง ๆ ในชุมชนโดยทั่วถึง ตลอดจนให้ความรู้ และความเข้าใจในเรื่องของการติดตามประเมินผล และต้องทำให้เข้าใจในบริบทกิจกรรมให้ชัดเจน โดยการพบปะหารือกับผู้นำชุมชน เพื่อบริหารจัดการหรือแนวทางให้ประชาชนเต็มใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งอาจจะจัดเวทีการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อนำมาเป็นองค์ความรู้ในการพัฒนาครั้งต่อไปในอนาคต ตลอดจนให้ความรู้และความเข้าใจในเรื่องของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินผลกิจกรรม ที่ต้องมีความเที่ยงตรงและโปร่งใส สามารถสะท้อนให้เห็นถึงผลประโยชน์ของชุมชน ได้ทราบถึงข้อมูลอย่างทั่วถึงตามความเป็นจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิฑิตอลีนา ใจเพียร (2558) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเหมืองง่า อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน: ภายใต้กระบวนการจัดทำแผนพัฒนา

ท้องถิ่น มีข้อเสนอแนะ ควรมีการสร้างช่องทาง หรือสร้างกลไกให้ประชาชนเข้าร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มากกว่าการจัดเวทีประชาคม เจ้าหน้าที่ควรมีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินการตามแผน รายงานความก้าวหน้า โดยตลอดให้ประชาชนรับทราบ มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารโดยจัดตั้งบอร์ดประชาสัมพันธ์ในแต่ละชุมชน จัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน เกี่ยวกับระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรส่วนท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในกิจกรรมการดำเนินการต่าง ๆ เช่น การติดตาม การตรวจสอบ การใช้งบประมาณ การประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาเทศบาลให้มากขึ้น ต้องมีการชี้แจงเหตุผล โดยละเอียด ถึงสาเหตุที่แผนพัฒนาของประชาชนไม่ได้รับการบรรจุเป็นแผน และให้ความสำคัญในการบูรณาการ แผนของชุมชนที่สามารถเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนพัฒนาในระดับต่าง ๆ ได้อย่างแท้จริง เพื่อให้เกิด ประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท ผู้ศึกษาวิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการประชุมประชาคมจัดทำแผนพัฒนาชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาและเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาชุมชน การกำหนดนโยบาย หรือ แผนพัฒนาชุมชนทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เป็นลักษณะมีส่วนร่วมหรือมีบทบาท เช่น แต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการ กำหนดนโยบายหรือแผนพัฒนาชุมชน หรือให้ประชาชนในชุมชนและคณะกรรมการชุมชน ร่วมกันตัดสินใจร่วมกัน ตั้งแต่ศึกษาปัญหาชุมชน สร้างแนวทางและร่วมกันพัฒนาชุมชน เพื่อนำไปปรับปรุงแนวทางหรือวิธีการพัฒนาชุมชน ให้เหมาะสม โดยเฉพาะโครงการที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนเป็นจำนวนมาก โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม อย่างจริงจัง และให้อำนาจในการตัดสินใจร่วมด้วย

2. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการทำ กิจกรรมพัฒนาชุมชน โดยมีการประชาสัมพันธ์หรือการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนที่หลากหลายและ หลายช่องทาง เช่น การติดประกาศ การกระจายเสียงทางสาย และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ หรือแอปพลิเคชัน Line เป็นต้น เพื่อแจ้งให้ประชาชนในชุมชนตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท ทราบว่า ชุมชนมีแผนหรือนโยบายอะไรบ้างที่จะต้องดำเนินการที่อาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชน

3. ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากกิจกรรมโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท เช่น โครงการประปาหมู่บ้าน โครงการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยให้ ผู้นำชุมชน และประชาชนทั่วไป มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ระเบียบ กฎหมาย ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาชุมชน และเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาชุมชนมากขึ้น รวมทั้งสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนได้จัดทำขึ้น และเปิดกว้างให้สามารถนำเสนอข้อคิดเห็น เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนอย่างอิสระและตรงไปตรงมา เพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้ประโยชน์สูงสุด

4. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนติดตามผลการดำเนินงานของโครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาต่าง ๆ ในชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท อย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมและดำรงรักษาความเข้มแข็งของชุมชนให้ดำรงอยู่ต่อไป รวมทั้งกำหนดนโยบายด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนติดตามผลการดำเนินการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท กับชุมชนในพื้นที่อื่น ๆ หรือควรศึกษาตัวแปรเพิ่มเติมขึ้นในการวิจัย เช่น การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ เพื่อค้นหาแนวทางในการส่งเสริมให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาชุมชนที่มากขึ้น

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเข้ามามีส่วนร่วม แม้กระทั่งปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับโครงการพัฒนาชุมชน เพื่อนำมาประยุกต์ในการใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน, กระทรวงมหาดไทย. (2565). **แผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย**. สืบค้น ธันวาคม 9, 2565, จาก <https://plan.cdd.go.th/แผนปฏิบัติการกรมฯ>.
- ชัยรัตน์ มาสอน, ชาญชัย ฮวดศรี, และสุรพล พรหมกุล. (2565, มกราคม). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(1), 336 - 354.
- ชูศรี วงษ์รัตน์. (2541). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ญาณเดช คุ่มประยูร. (2564). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนมินบุรีอุปถัมภ์ เขตมินบุรี กรุงเทพมหานคร**. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ฐิติอลินา ใจเพียร. (2558). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเหมืองง่า อำเภอลำพูน จังหวัดลำพูน: ภายใต้งบประมาณการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น**. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเนชั่น.
- ธนิต ยืนยง. (2561). **การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกริก.
- พรรณฉลิ นิตโรจน์. (2557). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**. สืบค้น ธันวาคม 9, 2565, จาก <https://www.senate.go.th/assets/portals/13/files/รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร%20พุทธศักราช%20๒๕๖๐.pdf>.
- สิทธิธันธ์ วารุณสหรัชกุล. (2559). **การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลตลาดจินดา อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม**. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท. (2565). **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2565**. ชัยนาท: ผู้แต่ง.
- องค์การบริหารส่วนตำบลวังหมัน อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท. (2565). **รายงานการประชุมประชาคมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น**. ชัยนาท: ผู้แต่ง.
- Cohen, John M., & Uphoff, Norman T. (1980, March). Participation's Place in Rural Development: Seeking Clarity Through Specificity. *World Development*. Elsevier, 8(3), 213 - 235.
- Yamane, T. (1973). **Statistics an Introductory Analysis**. New York: Harper & Row.